

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**ректор Національного
технічного університету**

«Дніпровська політехніка»

Олександр АЗЮКОВСЬКИЙ

«08.10» 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про Центр колективного користування науковим обладнанням

**«ЦЕНТР ГІДРОГЕОМЕХАНІКИ І ТЕРМОДИНАМІКИ
ГЕОТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ»**

ЗАСНОВНИК:

**Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Міністерства освіти і науки України**

**Дніпро
2025**

1 ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1 Центр колективного користування науковим обладнанням «Центр гідрогеомеханіки і термодинаміки геотехнічних систем» (далі – ЦККНО), створений на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (далі – **Засновник**) Міністерства освіти і науки України Наказом ректора від «08» жовтня 2025 р. №163 є науково-дослідницьким об'єктом, що діє у відповідності до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року № 703 «Деякі питання Центрів колективного користування науковим обладнанням» та є структурним підрозділом науково-дослідної частини (НДЧ) **Засновника**.

1.2 Центр колективного користування науковим обладнанням «Центр гідрогеомеханіки і термодинаміки геотехнічних систем» створюється та діє відповідно до Цивільного та Бюджетного кодексів України, Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в науковій та науково-технічній сферах, Статутом НТУ «Дніпровська політехніка», наказами і розпорядженнями керівництва НТУ «Дніпровська політехніка», Положенням про науково-дослідну частину НТУ «Дніпровська політехніка» та цим Положенням.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ЦККНО

2.1 Метою створення ЦККНО є надання доступу до наукового обладнання для проведення досліджень і розробок вітчизняними та іноземними вченими відповідно до умов, визначених у Регламенті доступу до наукового обладнання та користування ним; провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у відповідності до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

До суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, яким можуть надаватися послуги ЦККНО, належать наукові та науково-педагогічні працівники, студенти, магістри, аспіранти, ад'юнкти і докторанти, інші вчені, а також наукові установи, заклади вищої освіти, музеї, інші юридичні особи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи, та громадські наукові організації.

Учасниками ЦККНО можуть бути наукові установи та заклади вищої освіти, які уклали договір про спільну діяльність без утворення юридичної особи та без об'єднання вкладів (далі - договір про спільну діяльність) з метою оптимального використання наукового обладнання для проведення досліджень і розробок.

Замовниками послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання можуть бути суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності, які не є учасниками ЦККНО та з якими укладено договір про надання такої послуги.

2.2 Завданнями ЦККНО є:

1) сприяння реалізації державних цільових наукових і науково-технічних програм та наукових (науково-технічних) проєктів за визначеними пріоритетними тематичними напрямками досліджень і розробок;

2) залучення студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених до виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;

3) проведення спільних досліджень і розробок вітчизняними та іноземними науковими установами та закладами вищої освіти;

4) сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву.

ЦККНО відповідно до покладених на нього завдань забезпечує:

1) належне надання послуг щодо доступу до наукового обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та проведення відповідних досліджень і розробок з використанням наукового обладнання.

2) наявність кваліфікованого та компетентного персоналу, який забезпечує технічне обслуговування наукового обладнання, проведення регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;

3) технічне обслуговування наукового обладнання, проведення регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;

4) інформаційну, технічну, консультаційну, методичну, організаційну підтримку та супроводження регламентних та інших робіт на науковому обладнанні;

5) наявність плану проведення досліджень і розробок у ЦККНО та графіка його роботи (у разі наявності заявок на проведення досліджень і розробок);

6) наявність і дотримання регламенту доступу до наукового обладнання та користування ним;

7) наявність інструкції щодо користування науковим обладнанням;

8) відкритий доступ до наукових даних, що отримані за рахунок державних коштів, та їх повторне використання, якщо це передбачено умовами відповідних договорів про надання послуг ЦККНО, крім обмежень щодо захисту персональних даних, інформації, прав інтелектуальної власності, національної безпеки;

9) належне управління даними досліджень і розробок (дані, що отримані під час проведення досліджень і розробок, повинні зберігатися, архівуватися протягом визначеного періоду, а також бути доступними для перегляду та повторного використання);

10) дотримання правил етичної поведінки та академічної доброчесності учасниками ЦККНО;

11) дотримання принципу гендерної рівності та принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

12) захист інформації, авторських та інших майнових і немайнових прав замовників послуг ЦККНО на отримані результати, якщо це передбачено

умовами відповідних договорів про надання послуг ЦККНО на замовлення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших установ і організацій незалежно від форми власності.

ЦККНО може надавати платні послуги в установленому законодавством порядку.

3 НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЦККНО

3.1 Напрями досліджень ЦККНО спрямовано на дослідження у сфері будівництва й експлуатації підземних і наземних інженерних об'єктів, зокрема, об'єктів критичної інфраструктури, у складних геологічних умовах:

- визначення теплопровідності та термічного опору при стаціонарному тепловому режимі гірських порід та будівельних матеріалів;
- підготовка зразків гірських порід для випробування на міцність;
- дослідження та розробка рецептур інноваційних будівельних матеріалів, в тому числі на принципах циркулярної економіки;
- визначення фізико-механічних властивостей будівельних матеріалів та гірських порід (в сухому та водонасиченому стані), абразивності гірських порід;
- визначення цілісності та дефектності будівельних конструкцій;
- визначення фізичних, водно-фізичних, міцнісних та деформаційних властивостей ґрунтів;
- визначення фільтраційних та ємнісних характеристик гірських порід;
- визначення параметрів схем закріплення ґрунтових масивів в межах ділянок проєктованої забудови та оцінка їх ефективності;
- дослідження деформаційних властивостей та властивостей міцності ґрунтів в умовах об'ємного напруженого стану;
- лабораторні дослідження фізико-механічних властивостей ґрунтів і ґрунтово-цементних сумішей закріплення в умовах об'ємного напруженого стану;
- комплексна аналітично-лабораторна оцінка технічного стану та стійкості підземних споруд, зокрема – об'єктів критичної інфраструктури;
- дослідження в галузі гідрогеомеханічної стійкості систем «підземна споруда – кріплення (оправа) – поверхня»;
- дослідження з питань модернізації систем кріплення (оправ) підземних об'єктів критичної інфраструктури, в тому числі розрахунки несучої здатності та робочих характеристик систем кріплення (оправ) із застосуванням цифрових технологій;
- фізичне та чисельне моделювання геомеханічних, геофільтраційних і термодинамічних процесів у масивах гірських порід;
- комплексні аналітико-лабораторні дослідження для експертного оцінювання причин та наслідків небезпечних та аварійних ситуацій під

час будівництва та експлуатації будівель, споруд, інфраструктурних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури;

- комплексні аналітико-лабораторні дослідження з метою прогнозування зсувних явищ і просідань ґрунтів у межах забудованих територій з обґрунтуванням заходів попередження і ліквідації їх наслідків;
- оцінка несучої здатності ґрунтових основ у різних інженерно-геологічних умовах при спорудженні та експлуатації наземних інженерних об'єктів та підземних об'єктів критичної інфраструктури.

3.2 Наукова компонента:

- проведення наукових досліджень за науковими напрямами профільних кафедр та інститутів, які ініціюються науковими та науково-педагогічними працівниками відповідних підрозділів і виконуються в межах їх основного робочого часу з метою розв'язання актуальних наукових проблем за визначеними чинним законодавством пріоритетними напрямами науки і техніки в Україні, зокрема в сферах національної безпека і оборони, раціонального природокористування, нових речовин і матеріалів відповідно до Статті 3 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»;

- ініціювання нових проєктів науково-дослідних робіт (НДР) за науковим напрямом ЦККНО та проведення досліджень за темами фундаментальних й прикладних робіт, що пройшли конкурсний відбір і включені до тематичного плану виконання НДР за кошти державного бюджету;

- створення, як довгострокових, так і тимчасових творчих колективів науковців, аспірантів та студентів для вирішення конкретних задач в системоутворюючих галузях будівництва та цивільної інженерії, інженерного захисту територій, гідрогеомеханіки і термодинаміки геотехнічних систем;

- пропагування досягнень ЦККНО шляхом ініціювання та участі у проведенні наукових форумів, конференцій, семінарів, виставок; публікацій у фахових журналах; висвітлення досягнень в засобах масової інформації тощо;

- своєчасне та якісне оформлення супроводжувальної документації виконання НДР.

3.3 Освітня компонента:

- впровадження результатів наукових досліджень в навчальний процес;

- залучення науково-педагогічних працівників профільних кафедр та інститутів, аспірантів і студентів до участі в наукових дослідженнях ЦККНО;

- залучення штатних наукових та інженерно-технічних працівників ЦККНО профільних кафедр до участі в навчальному процесі на умовах погодинної оплати (читання лекцій, проведення практикумів тощо);

- участь у підготовці навчальних посібників, підручників тощо.

3.4 Інноваційна та інтеграційна компонента:

- створення та реєстрація об'єктів інтелектуальної власності;

- розробка бізнес-пропозицій, встановлення ділових контактів з потенційними споживачами наукової та науково-технічної продукції, створеної науковцями ЦККНО; створення спільних з іншими організаціями структур з впровадження результатів досліджень у практичне застосування;

- участь у розробленні та виконанні державних цільових програм економічного та соціального розвитку суспільства сумісно з іншими ЗВО, науковим установами НАН України та національними галузевими науковими установами; проведення спільних наукових досліджень, експериментальних та інноваційних розробок;

- впровадження в практику спільно створених інноваційних продуктів;
- участь у роботі спільно створених структур, діяльність яких пов'язана з проведенням наукових досліджень, впровадження розробок у практику; набуття, охорони та захисту прав інтелектуальної власності тощо.

4 КЕРІВНИЦТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЦККНО

4.1 Наукове керівництво ЦККНО, здійснює науковий керівник, який призначається наказом ректора університету-Засновника.

4.2 Поточну роботу ЦККНО очолює завідувач лабораторії або відповідальний виконавець НДР.

4.3 Керівник ЦККНО:

- здійснює керівництво роботою ЦККНО, несе персональну відповідальність за організацію діяльності ЦККНО;

- організовує діяльність ЦККНО, в тому числі щодо взаємодії із суб'єктами надання послуг, вживає заходів до підвищення ефективності роботи ЦККНО;

- має право вносити Засновнику ЦККНО пропозиції щодо внесення змін до штатного розпису та структури ЦККНО;

- координує діяльність працівників ЦККНО, контролює якість та своєчасність виконання ними обов'язків;

- організовує інформаційне забезпечення роботи ЦККНО, роботу із засобами масової інформації, визначає зміст та час проведення інформаційних заходів;

- сприяє створенню належних умов праці у ЦККНО, вносить Засновнику ЦККНО пропозиції щодо матеріально-технічного забезпечення ЦККНО;

- забезпечує навчання працівників ЦККНО;

- здійснює інші повноваження, передбачені законодавством та цим Положенням.

4.4 Керівник ЦККНО не має права розпоряджатися науковим обладнанням, яке використовується на підставі договору про спільну наукову діяльність учасниками ЦККНО.

4.5 Працівники ЦККНО у разі неналежного виконання своїх обов'язків, визначених посадовими інструкціями і цим Положенням, несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства.

5 УЧАСНИКИ ЦККНО ТА ПОРЯДОК НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК

5.1 Учасники ЦККНО укладають договір про спільну діяльність без утворення юридичної особи та без об'єднання вкладів.

5.2 Договір про спільну діяльність може містити відомості про склад учасників, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування витрат за таким договором, порядок прийняття нових учасників та виходу із складу учасників, порядок припинення дії договору. Договір про спільну діяльність встановлює види робіт та послуг і перелік наукового обладнання, яке використовуватимуть учасники, строк їх роботи у ЦККНО та кошторис витрат за послуги з користування науковим обладнанням.

5.3 Умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законодавством.

5.4 Учасники ЦККНО мають право на доступ до наукового обладнання та отримання послуг з використання наукового обладнання відповідно до договорів про спільну діяльність та встановленого кошторису витрат за послуги з користування науковим обладнанням, який повинен включати витрати на оплату комунальних послуг у приміщенні, в якому розташований ЦККНО, виплату заробітної плати працівникам ЦККНО, які задіяні до виконання робіт, витрати на амортизацію наукового обладнання.

5.5 Доступ до роботи з науковим обладнанням надається працівникам ЦККНО, які попередньо пройшли відповідне навчання та тренінги. Доступ до роботи з науковим обладнанням може надаватися учасникам ЦККНО під наглядом фахівців з обслуговування наукового обладнання за умови їх безпосередньої участі у проведенні досліджень і розробок та поінформованості учасника ЦККНО щодо правил роботи з науковим обладнанням. Правила роботи з науковим обладнанням внесені до інструкції щодо користування науковим обладнанням та встановлюються керівництвом ЦККНО відповідно до технічного паспорта наукового обладнання.

5.6 Учасники ЦККНО зобов'язані дбайливо ставитися до наукового обладнання. Недотримання учасниками ЦККНО інструкції щодо користування науковим обладнанням може бути підставою для розірвання договору про спільну діяльність та виходу із складу учасників ЦККНО. У разі пошкодження або знищення наукового обладнання учасник ЦККНО зобов'язаний відшкодувати збитки ЦККНО. Учасники ЦККНО зобов'язані в наукових працях, опублікованих із використанням даних, отриманих на науковому обладнанні, робити посилання на інформацію про ЦККНО.

5.7 Забезпечення доступу учасників ЦККНО та замовників послуг з проведення досліджень і розробок до відкритих дослідницьких даних та їх

описів здійснюється шляхом їх розміщення в електронних депозитаріях ЦККНО або на інших локальних і мережевих інформаційних ресурсах.

5.8 Учасники ЦККНО у разі неналежного виконання своїх обов'язків, визначених Положенням про ЦККНО, договором про спільну діяльність та вимогами законодавства, несуть відповідальність згідно із законом.

5.9 Розмір заподіяної ЦККНО матеріальної шкоди встановлюється:

- у разі заподіяння ЦККНО матеріальної шкоди за фактичними витратами - на підставі даних бухгалтерського обліку виходячи з балансової вартості (собівартості) матеріальних цінностей (наукового обладнання) та вирахування нормального зносу згідно з установленими нормами;

- за ініціативою однієї із сторін - шляхом проведення експертизи. Обов'язок щодо сплати вартості експертизи покладається на сторону, що ініціювала її проведення.

Заподіяні збитки відшкодовуються у повному обсязі.

У разі недосягнення згоди щодо розміру чи порядку відшкодування заподіяної шкоди спори вирішуються у судовому порядку.

6 ПОРЯДОК НАДАННЯ ЦККНООМ ПОСЛУГ З ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ ЗАСОВНИКУ ПОСЛУГИ

6.1 ЦККНО може надавати послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання, яке перебуває в його розпорядженні, замовнику послуги.

6.2 Послуги з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання ЦККНОом надаються замовнику на платній основі відповідно до договору про проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання. Вартість послуг з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання визначається Засновником ЦККНО.

6.3 Переважне право на користування науковим обладнанням надається учасникам ЦККНО або замовникам послуг з проведення досліджень і розробок, які здійснюються на замовлення держави в межах пріоритетних напрямів науково-технічного та інноваційного розвитку ЦККНО.

7 ПОРЯДОК ПРИДБАННЯ, ПЕРЕДАЧІ, ОБМІНУ НАУКОВОГО ОБЛАДНАННЯ

7.1 Наукове обладнання передається, придбається (у тому числі за договором лізингу), обмінюється ЦККНО відповідно до законодавства.

7.2 ЦККНО має право відмовляти у наданні послуг у разі, коли заплановане дослідження або розробка заборонені законодавством або можуть призвести до виходу наукового обладнання із робочого стану, порушення правил користування науковим обладнанням або невиконання інших вимог, передбачених цим Положенням.

7.3 Науковому обладнанню (складовій частині наукового обладнання) в установленому порядку може бути надано статус наукового об'єкта, що становить національне надбання.

8 ФІНАНСУВАННЯ, ЗВІТУВАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЦККНО

8.1 Фінансове забезпечення діяльності ЦККНО здійснюється за рахунок коштів, отриманих ЦККНО як оплата за надання послуг з проведення досліджень і розробок з використанням наукового обладнання, та інших джерел, не заборонених законодавством.

8.2 У разі створення ЦККНО як юридичної особи кошторис витрат на утримання ЦККНО визначається щороку Засновником ЦККНО в установленому порядку.

8.3 ЦККНО звітує про свою діяльність перед його Засновником у порядку, встановленому Засновником, але не менше одного разу на рік.

8.4 У разі незадовільної роботи ЦККНО його Засновник відповідно до цього Положення може порушити питання про звільнення керівника ЦККНО або про припинення діяльності ЦККНО. Рішення про звільнення керівника ЦККНО або припинення ЦККНО оприлюднюється на офіційному веб-сайті Засновника ЦККНО протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

8.5 Припинення діяльності ЦККНО здійснюється відповідно до законодавства та цього Положення, затвердженого Засновником ЦККНО.

8.6 Інформація про ЦККНО розміщується на офіційному веб-сайті Засновника ЦККНО та повинна містити:

- перелік, основні характеристики (тип/марка/параметри/рік випуску/інше) наукового обладнання, найменування балансоутримувача;
- перелік досліджень і розробок, що можуть бути проведені на науковому обладнанні;
- графік роботи ЦККНО та розподіл часу використання наукового обладнання між замовниками та учасниками ЦККНО;
- контактні дані осіб, на яких покладено обов'язки з координації надання ЦККНО послуг з проведення досліджень і розробок;
- регламент доступу до наукового обладнання та користування ним;
- електронну форму заявки для проведення досліджень і розробок на науковому обладнанні;
- електронний репозитарій відкритих наукових (дослідницьких) даних;
- умови надання ЦККНО послуг з проведення досліджень і розробок з використання наукового обладнання на платній основі;
- відомості про використання наукового обладнання, зокрема про установи, заклади вищої освіти, організації, які користувалися послугами ЦККНО, дослідження і розробки, які проводилися (крім досліджень і розробок з обмеженим доступом), тривалість користування (днів або годин).

9 КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ЦККНО

9.1 Контроль за науковою діяльністю, цільовим використанням коштів і обладнанням та додержанням регламенту роботи працівниками ЦККНО здійснюється науковим керівником, керівництвом НДЧ.

9.2 Контроль за додержанням вимог з охорони праці та безпеки життєдіяльності здійснює служба охорони праці НТУ «Дніпровська політехніка».

Положення про Центр колективного користування науковим обладнанням «Центр гідрогеомеханіки і термодинаміки геотехнічних систем» набуває чинності з моменту його затвердження.

Начальник
науково-дослідної частини
НТУ «Дніпровська політехніка»

Олександр ГАЙДАЙ